

بررسی رابطه حسابداری مدیریت استراتژیک و عملکرد زیست محیطی استراتژیک با در نظر گرفتن اثرات استراتژی های زیست محیطی

بهزاد جعفری

گروه حسابداری، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران.
behzad12662@gmail.com

فرشید خیراللهی

گروه حسابداری، دانشکده اقتصاد و کار آفرینی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.
farshid3081362@gmail.com

مجتبی چاوشانی

گروه حسابداری، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران (نویسنده مسئول)
mojtabachavoshani@yahoo.com

سید حامد فیض جوادیان

گروه آمار، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران.
feizjavadian@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۱/۱۴ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۵/۲۳

چکیده

امروزه ارزش حسابداری زیست محیطی رو به گسترش است. دلیل این امر را می توان فشار سهامداران بر مدیران به منظور تمرکز بیشتر بر مسائل زیست محیطی و ارزیابی عملکرد زیست محیطی دانست. به منظور دستیابی به مدیریت زیست محیطی سازمانی بهتر، اجرای استراتژی های زیست محیطی و استفاده از حسابداری مدیریت زیست محیطی برای بسیاری از شرکت ها جزء مزایای رقابتی اصلی بر شمرده می شود. هدف از این پژوهش بررسی رابطه حسابداری مدیریت استراتژیک و عملکرد زیست محیطی استراتژیک با در نظر گرفتن اثرات استراتژی های زیست محیطی می باشد. به منظور اعتبارسنجی مدل نهایی پژوهش پرسش نامه ۵ گزینه ای از طریق سایت پرسا بین ۳۸۴ نفر از حسابداران و کارشناسان محیط زیست در دسترس، توزیع گردید. یافته ها نشان داد که حسابداری مدیریت و استراتژی زیست محیطی بر عملکرد زیست محیطی تاثیر معناداری دارند و بین حسابداری مدیریت و استراتژی زیست محیطی رابطه معناداری وجود دارد. با توجه به اهمیت عملکرد زیست محیطی مدیران شرکت ها باید روش های حسابداری مدیریت استراتژیک و همچنین استراتژی های مناسب زیست محیطی را در برنامه های خود قرار دهند.

واژه های کلیدی: عملکرد زیست محیطی، حسابداری مدیریت استراتژیک، استراتژی های زیست محیطی.

۱- مقدمه

عملکرد زیست محیطی استراتژیک، رویکردی است که برای ارزیابی شرکت‌ها و به خصوص شرکت‌های آلاینده علاوه بر اطلاعات مالی به اطلاعات غیرمالی مانند محیط زیست در جهت توسعه پایدار هم توجه دارد. برای بهبود عملکرد زیست محیطی، شرکت‌ها به طور گسترده‌ای در حال توسعه استراتژی‌های زیست محیطی و استانداردهای حسابداری زیست محیطی هستند. استراتژی زیست محیطی شیوه‌های شرکت را با محیط طبیعی پیوند می‌دهد. عملکرد زیست محیطی مربوط به اقدام‌هایی است که هدف آنها تولید محصولات سازگار با محیط زیست، کاهش آلودگی و زباله در منبع، مدیریت کاهش مواد مضر برای محیط زیست، افزایش انرژی بهره‌وری در شرایط صنعتی شدن می‌باشد (کانگ^۱ و همکاران، ۲۰۲۲؛ آبگینه و همکاران، ۱۴۰۲).

صنعتی شدن در سراسر جهان سبب ایجاد مسئولیت‌های زیست محیطی و اجتماعی مهمی شده است که خواه ناخواه اثرهای مالی و غیرمالی خاص خود را بر عملکرد مالی جای می‌گذارد. در اثر جهانی شدن، شرکت‌ها به منظور پذیرش در بازارهای جهانی، باید مسئولیت‌های زیست محیطی و اجتماعی انجام گرفته خود را به نمایش بگذارند. همچنین شرکت‌ها باید بدانند که گروه‌های مختلف جامعه و به خصوص سرمایه‌گذاران، متقاضی اطلاعات پاسخگویی زیست محیطی و اجتماعی هستند؛ زیرا این اطلاعات در چشم‌انداز و تصمیم‌گیری‌های آنها نقش مهمی دارند (منگ و ژانگ^۲، ۲۰۲۲).

روشن است که بهبود تصمیم‌گیری‌ها، با کمک حسابداران مدیریت ممکن خواهد بود (خلود^۳ و همکاران، ۲۰۲۱). از سوی دیگر حسابداری مدیریت به دلیل تهیه اطلاعات داخلی نقش زیادی در تصمیم‌های مدیریتی دارد. از این روی حسابداری مدیریت روز به روز در حال توسعه می‌باشد و نیاز است که شرکت‌ها و به خصوص شرکت‌های بورسی برای ماندن در صحنه رقابت از روش‌های نوین حسابداری مدیریت استفاده نمایند. حسابداری مدیریت استراتژیک را می‌توان شکلی از حسابداری مدیریت تعریف نمود که به عوامل خارجی شرکت مرتبط است و اطلاعات غیرمالی همچون اطلاعات زیست محیطی، اجتماعی و اطلاعات داخلی را در بر می‌گیرد. همچنین تهیه و تجزیه و تحلیل اطلاعات مالی در بازارهای محصول سازمان و رقبا و هزینه‌ها و ساختارهای هزینه و نظارت بر استراتژی‌های سازمان

و رقبای آن را در طول دوره مالی شامل می‌شود (اجرا^۴ و همکاران، ۲۰۲۱؛ میرباقری رودباری و کردستانی، ۱۴۰۰). در این خصوص نمازی (۱۳۹۲) بیان می‌کند که حسابداری مدیریت استراتژیک، تکامل یافته حسابداری مدیریت سنتی است که با توجه به مزیت رقابتی شرکت و محدودیت‌های آن و در نظر گرفتن سازه‌های مهم داخلی و خارجی سازمان در دنیای کسب و کار امروز جهانی، تهیه استراتژی شرکت را برای ایجاد «ارزش شرکت» تعیین می‌نماید. همچنین وی بر تهیه اطلاعات مالی و غیرمالی برای مدیران و سایر اشخاصی که در داخل سازمان مسئولیت هدایت و کنترل عملیات شرکت را بر عهده دارند، تأکید می‌کند. این مهم زمانی بر عملکرد زیست محیطی تاثیرگذاری بیشتری دارد که همراه با استراتژی‌های زیست محیطی مورد توجه قرار گیرد.

استراتژی‌های زیست محیطی از نوآوری‌های شرکت‌های آلاینده است که باید از طریق تولیدها، فرآیندها و سیاست‌های شرکتی مانند کاهش مصرف انرژی و جلوگیری از هدر رفتن منابع ارزشمند با استفاده از پایداری سبز پیاده‌سازی سامانه مدیریت منابع و محیط زیست، تاثیرهای منفی کارکردهای شرکت بر محیط زیست را کاهش دهد (سولویدا و لاتان^۵، ۲۰۱۷). این مهم در سال‌های اخیر مورد توجه بیشتری قرار گرفته است. با توجه به مکلف بودن شرکت‌ها در مدیریت هزینه‌های زیست محیطی در برخی موارد عدم توجه به محیط زیست و آسیب‌های وارده شرکت‌ها به آن منجر به واکنش شدید گروه‌های مختلف گردیده، که از آن جمله می‌توان کاهش تقاضا برای خرید محصول و یا مرجوع نمودن کالاهای خریداری شده و یا تشکیل گروه‌های مختلف تحسن‌کننده بر علیه فعالیت شرکت گردیده است. مجموعه این اقدامات سبب کاهش سهم بازار شرکت‌های دارای سهم مسئولیت اجتماعی و زیست محیطی پایین گردیده و به دنبال آن سبب واداشتنی هزینه‌های قابل توجه به شرکت‌ها و به خصوص گروه شرکت‌های آلاینده گردیده است. بنابراین این شرکت‌ها برای بهبود عملکرد مالی خود برنامه‌های زیست محیطی را مورد توجه قرار داده و تمامی کنش‌های زیست محیطی خود را بر اساس استراتژی‌های زیست محیطی برای استفاده‌کنندگان از داده‌های شرکت افشا می‌نمایند (سانگ^۶ و همکاران، ۲۰۱۷؛ عباسی و محمدی، ۱۳۹۱؛ گوپتا و گوپتا^۷، ۲۰۲۰).

^۵ . Solovida and Latan

^۶ . Song

^۷ . Gupta and Gupta

^۱ . Kong

^۲ . Meng and Zhang

^۳ . Khouloud

^۴ . Ojra

برای افشای درست این موارد به یک سامانه حسابداری مدیریت مناسب با بهره‌گیری از روش‌های نوین نیاز می‌باشد تا بتوان همراه با استراتژی‌های زیست‌محیطی کارآمد، عملکرد زیست‌محیطی شایسته‌ای را ارائه نمود. سامانه مربوطه به گونه‌ای است که باید مشخص گردد که رابطه بین سیستم حسابداری مدیریت با عملکرد زیست‌محیطی و استراتژی‌های زیست‌محیطی چگونه است و کدامیک ممکن است بر دیگری اثرگذار باشد و یا اینکه در بین آنها رابطه‌ای وجود داشته باشد. از اینرو در این پژوهش مسئله اصلی این است که آیا حسابداری مدیریت استراتژیک بر عملکرد زیست‌محیطی استراتژیک و استراتژی‌های زیست‌محیطی تأثیر دارد یا خیر؟ و اینکه استراتژی‌های زیست‌محیطی نیز بر عملکرد زیست‌محیطی استراتژیک و حسابداری مدیریت استراتژیک تأثیر دارد یا خیر؟

دیدگاه استراتژیک، مسئولیت زیست‌محیطی را به عنوان یک استراتژی ارزشمند شناسایی می‌کند که هدف آن توجه به تکلیف‌های اجتماعی و بیشینه‌سازی ارزش شرکت به عنوان یکی از مهم‌ترین مسائل شرکت‌های سهامی عام می‌باشد. تحت این دیدگاه، شرکت‌ها برای بالا بردن عملکرد مالی در محیط‌های رقابتی بالا، انگیزه‌های بالایی برای سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های اجتماعی و زیست‌محیطی دارند. تقاضای روزافزون از شرکت‌ها برای پذیرش مسئولیت‌های اجتماعی، شرکت‌ها را به درگیر شدن در تکالیف زیست‌محیطی و اجتماعی همراه با افزایش عملکرد مالی تشویق کرده است. منظور از مسئولیت‌های زیست‌محیطی سازمان، پیوستگی و یگانگی میان فعالیت‌ها و ارزش‌های سازمان به گونه‌ای است که منافع تمام ذی‌اثران، اعم از داخلی و خارجی، شامل سهامداران، مشتریان، کارکنان، سرمایه‌گذاران و عموم جامعه، در سیاست و عملکرد زیست‌محیطی سازمان منعکس شود (یانگ^۱ و همکاران، ۲۰۲۲).

در سال‌های اخیر مسئولیت اجتماعی و زیست‌محیطی شرکت‌ها مورد توجه جهانی و رسانه‌ای قرار گرفته است. به دلیل نگرانی‌ها در مورد خطرهای زیست‌محیطی عملکرد شرکت‌ها نه تنها از نظر مالی بلکه از نظر زیست‌محیطی نیز اندازه‌گیری می‌شود. برای رسیدن به این هدف، به تازگی شرکت‌های زیادی اجرای استراتژی زیست‌محیطی پایدار و استفاده از حسابداری مدیریت محیط‌زیست را برای بهبود عملکرد زیست‌محیطی خود در نظر گرفته‌اند (سولویدا و لاتان، ۲۰۱۷). پژوهشگران نیز پژوهش‌های ارزشمند بسیاری در این زمینه انجام داده‌اند. کانگ و همکاران (۲۰۲۲) به این نتیجه دست یافتند که عدم اطمینان

زیست‌محیطی و فشارهای زیست‌محیطی بر استراتژی زیست‌محیطی و حسابداری زیست‌محیطی تأثیر معناداری دارند. استراتژی زیست‌محیطی بر حسابداری مدیریت زیست‌محیطی تأثیر معناداری دارد و حسابداری مدیریت زیست‌محیطی بر عملکرد شرکت تأثیر معناداری دارد. نیک‌هردا و همکاران (۲۰۲۲) نشان دادند که در دهه گذشته، شیوه‌های حسابداری مدیریت استراتژیک توجه زیادی را از سوی دانشگاهیان و سازمان‌های تجاری به خود جلب کرده است. اجرا و همکاران (۲۰۲۱) دریافتند که حسابداری مدیریت استراتژیک در هدایت عملکرد سازمان نقشی اساسی ایفا می‌کند. مارون^۲ و همکاران (۲۰۲۰) بیان نمودند که در جهت بهبود حسابداری زیست‌محیطی باید از رویکردهای نوین حسابداری مدیریت استفاده شود. امیر و چاده‌ری (۲۰۱۹) بیان نمودند که اثر واسطه‌ای متوالی استراتژی زیست‌محیطی بر عملکرد شرکت از طریق حسابداری مدیریت زیست‌محیطی و تعهد مدیریت عالی مثبت و معنادار است. لاتان^۳ و همکاران (۲۰۱۸) نشان دادند که حسابداری مدیریت زیست‌محیطی ابزار مفید و مهمی در ارائه داده‌ها جهت دستیابی به عملکرد زیست‌محیطی برتر در شرکت‌های اندونزیایی است. سولویدا و لاتان (۲۰۱۷) نشان دادند که بین استراتژی زیست‌محیطی و عملکرد زیست‌محیطی و استفاده از حسابداری مدیریت زیست‌محیطی رابطه مثبت معناداری وجود دارد. و همچنین بین حسابداری زیست‌محیطی و عملکرد زیست‌محیطی نیز رابطه مثبت معناداری وجود دارد. اگبونایک و همکاران (۲۰۱۴) بیان نمودند که استفاده از شیوه‌های حسابداری مدیریت استراتژیک می‌تواند برای اندازه‌گیری و مدیریت عملکرد زیست‌محیطی، اجتماعی و اقتصادی برای مدیریت می‌تواند مفید باشد. سحری و حیدرپور (۱۴۰۲) نشان دادند که مؤلفه‌های حسابداری مدیریت بر مؤلفه‌های حسابداری مدیریت استراتژیک و ویژگی‌های حاکمیت شرکتی تأثیر معناداری دارند. همچنین یافته‌ها نشان می‌دهد که مؤلفه‌های حسابداری مدیریت استراتژیک بر ویژگی‌های حاکمیت شرکتی تأثیر معناداری دارند. خوش‌نوا و جمشیدی نوید (۱۴۰۱) نشان دادند که بکارگیری روش‌های نوین حسابداری مدیریت بر عملکرد دانشگاه‌ها تأثیر مثبتی دارد. شهابی و همکاران (۱۴۰۱) نشان دادند که شدت هزینه‌های زیست‌محیطی اجباری و اختیاری بر ارزش افزوده بازار و ارزش افزوده اقتصادی و ارزش افزوده نقدی در شرکت‌های پتروشیمی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری ندارد. سلیمانی و یزدی

³. Latan

¹. Yang

². Marrone

$$n = \frac{Nz_{\alpha/2}^2 PQ}{Nd^2 + z_{\alpha/2}^2 PQ}$$

d: خطای مطلق است که تقریباً برابر ۰/۰۵ در نظر گرفته می‌شود.
p: نسبت برابر ۰/۵ در نظر گرفته می‌شود تا اندازه‌ی نمونه‌ی
ماکسیمم به‌دست آید. $q=1-p$ که در این‌جا برابر ۰/۵ است. $z_{\alpha/2}$:
صدک $100 * (1 - \alpha/2)$ توزیع نرمال استاندارد که در این‌جا
برابر ۱/۹۶ است، یعنی صدک نود و پنجم از توزیع نرمال
استاندارد. لذا میزان حجم نمونه با فرمول فوق ۳۸۴ می‌باشد.
بدین منظور از افراد در دسترس که با موضوع آشنا بودند استفاده
شد. جدول زیر مشخصات افراد حجم نمونه نمایش داده می‌شود.

(۱۳۹۸) بر اساس بررسی‌ها بیان نمودند که استراتژی‌های زیست
محیطی تأثیر مثبت غیرمستقیمی بر عملکرد زیست‌محیطی
شرکت از طریق حسابداری مدیریت زیست‌محیطی دارند.

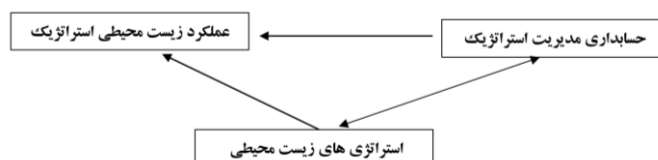
۲. روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نوع کاربردی و توصیفی همبستگی و همچنین
پیمایشی است که با توزیع پرسشنامه محقق ساخته در بین نمونه
تحقیق انجام شده است. با توجه به حجم بالای جامعه تحقیق،
روش نمونه‌گیری نامحدود کوکران استفاده می‌شود. تعداد
نمونه‌ی لازم برای بررسی میدانی از فرمول‌های زیر به‌دست
می‌آید:

جدول ۱: مشخصات افراد نمونه

ردیف	حجم نمونه (نفر)	عناوین کلی نمونه	عناوین جزئی نمونه	تعداد (نفر)	درصد حجم نمونه (درصد)
۱	۳۸۴	جنسیت	مرد	۳۰۹	۸۰/۵
			زن	۷۵	۱۹/۵
۲	۳۸۴	رشته تحصیلی	حسابداری	۲۰۵	۵۳/۴
			محیط زیست	۱۴	۳/۶
			سایر رشته‌ها	۱۶۵	۴۳
۳	۳۸۴	سن افراد	زیر ۳۰ سال	۴۳	۱۱/۳
			۳۰-۴۰ سال	۱۹۴	۵۰/۵
			بالای ۴۰ سال	۱۴۷	۳۸/۲
۴	۳۸۴	سابقه خدمت	۱۱-۲۰ سال	۲۹۶	۷۷/۱
			۵-۱۰	۴۳	۱۱/۲
			سایر	۴۵	۱۱/۸
۵	۳۸۴	مدرک تحصیلی	دکتری	۲۸	۷/۳
			فوق لیسانس	۱۸۶	۴۸/۴
			لیسانس	۱۰۲	۲۶/۵
۶	۳۸۴	پست سازمانی	سایر	۶۸	۱۷/۸
			حسابرس	۱۴۹	۳۸/۸
			حسابدار	۹۸	۲۵/۶
			مشاور مالی	۱۲	۳/۱
			سایر	۱۲۵	۳۲/۵

با توجه به ادبیات پژوهش مدل مفهومی و تعاریف مفهومی آنها بدین شکل است:

مدل استراتژیک عملکرد زیست محیطی

(منبع: کانگ و همکاران (۲۰۲۲)؛ نیک هرذا و همکاران (۲۰۲۲)؛ اجرا و همکاران (۲۰۲۱)؛ امیر و چادهری (۲۰۱۹)؛ لاتان و همکاران (۲۰۱۸)؛ سولویدا و لاتان (۲۰۱۷))

عملکرد زیست محیطی استراتژیک عملکردی است که برای ارزیابی عملکرد شرکت علاوه بر اطلاعات مالی به اطلاعات غیر مالی مانند محیط زیست در جهت توسعه پایدار هم توجه دارد. برای بهبود عملکرد زیست محیطی، شرکت‌ها به طور گسترده‌ای در حال توسعه استراتژی‌های زیست محیطی و استانداردهای حسابداری زیست محیطی هستند. استراتژی زیست محیطی شیوه‌های شرکت و محیط طبیعی را پیوند می‌دهد. استراتژی‌های شرکت‌ها برای بهبود عملکرد خود برای رفع نیازهای خارجی و همچنین کاربران داخلی موثر کمک می‌کند. به طور خلاصه عملکرد زیست محیطی مربوط به اقداماتی است که هدف آن‌ها تولید محصولات سازگار با محیط زیست، کاهش آلودگی و زباله در منبع، مدیریت کاهش مواد مضر برای محیط زیست، افزایش انرژی بهره‌وری است. (کانگ و همکاران، ۲۰۲۲).

استراتژی‌های زیست محیطی را می‌توان به عنوان مجموعه‌ای از ابتکارات تعریف کرد که می‌تواند از طریق محصولات، فرآیندها و سیاست‌های شرکتی مانند کاهش مصرف انرژی و اتلاف با استفاده از پایداری سبز پیاده‌سازی سیستم مدیریت منابع و محیط زیست، تاثیر عملیات شرکت بر محیط طبیعی را کاهش دهد (سولویدا و لاتان، ۲۰۱۷). را مجموعه‌ای از ابتکارات اجرا شده در سازمانی برای کاهش اثرات زیست محیطی

از طریق محصولات، فرآیندها و سیاست‌های شرکت بیان می‌کند.

حسابداری مدیریت استراتژیک را می‌توان شکلی از حسابداری مدیریت تعریف نمود که به عوامل خارجی شرکت مرتبط است و اطلاعات غیر مالی همچون اطلاعات زیست محیطی و اجتماعی و ... و اطلاعات داخلی را در بر می‌گیرد و همچنین تهیه و تجزیه و تحلیل اطلاعات مالی در بازارهای محصول سازمان و رقبا و هزینه‌ها و ساختارهای هزینه و نظارت بر استراتژی‌های سازمان و رقبا آن را در طول دوره مالی در بر می‌گیرد (اجرا و همکاران، ۲۰۲۱). نمازی (۱۳۹۲) بیان می‌کند که حسابداری مدیریت استراتژیک، تکامل یافته حسابداری مدیریت سنتی است که با توجه به مزیت رقابتی شرکت و محدودیت‌های آن و در نظر گرفتن سازه‌های مهم داخلی و خارجی سازمان در دنیای کسب و کار امروز جهانی، تهیه استراتژی شرکت را برای ایجاد "ارزش شرکت" تعیین می‌کند و بر تهیه اطلاعات مالی و غیر مالی برای مدیران و سایر اشخاصی که در داخل سازمان مسئولیت هدایت و کنترل عملیات شرکت را بر عهده دارند، تأکید می‌کند.

جزئیات مدل مفهومی پژوهش به شرح ذیل ارائه می‌شود:

آزمون کولموگروف-اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن متغیرهای پژوهش

H_0 : متغیرهای تحقیق از توزیع نرمال پیروی می‌کنند.

H_1 : متغیرهای تحقیق از توزیع نرمال پیروی نمی‌کنند.

$$H_0: S \geq 0.05$$

$$H_1: S < 0.05$$

با توجه به جدول ۴ مقدار سطح معنی‌داری متغیرها بزرگتر از ۰/۰۵ شده است که نشان از پذیرش فرضیه صفر می‌باشد یعنی متغیرهای مورد نظر از توزیع نرمال پیروی می‌کنند، لذا می‌توان از آزمون‌های پارامتری استفاده کرد.

جدول ۴: جدول آزمون کولموگروف-اسمیرنوف متغیرهای تحقیق

متغیرها	سطح معنی داری	نتیجه آزمون
عملکرد زیست محیطی استراتژیک	۰/۰۸۹	نرمال
استراتژی‌های زیست محیطی	۰/۱۰۸	نرمال
حسابداری مدیریت استراتژیک	۰/۱۱۱	نرمال

فرضیه اول پژوهش: حسابداری مدیریت استراتژیک بر عملکرد زیست محیطی استراتژیک تاثیر مثبت و معناداری دارد.

H_0 : حسابداری مدیریت استراتژیک بر عملکرد زیست محیطی استراتژیک تاثیر مثبت و معناداری ندارد.

H_1 : حسابداری مدیریت استراتژیک بر عملکرد زیست محیطی استراتژیک تاثیر مثبت و معناداری دارد.

جدول ۵: همبستگی بین متغیرها

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	انحراف خطا	آماره دوربین واتسون
۰/۵۶۵	۰/۳۱۹	۰/۳۱۷	۰/۶۵۲	۱/۷۷۵

همبستگی بین متغیر مستقل و متغیر وابسته برابر ۰/۵۶۵ است. ضریب تعیین ۰/۳۱۹ بدست آمده و این مقدار نشان می‌دهد که ۳۱/۹ درصد تغییرات عملکرد زیست محیطی استراتژیک به حسابداری مدیریت استراتژیک موجود مربوط می‌شود. چون این مقدار درجه آزادی را در نظر نمی‌گیرد، لذا از ضریب تعیین تعدیل شده برای این منظور استفاده می‌شود که آن هم در این آزمون برابر با ۳۱/۷ درصد است. با توجه به اینکه مقدار آماره

هر یک از موارد فوق دارای مولفه‌هایی بودند که روایی صورتی آنها توسط خبرگان مورد تایید قرار گرفت و میزان پایایی آنها به شرح ذیل بود:

جدول ۲: آلفا کرونباخ مقیاس‌های سنجش پایایی پرسشنامه‌ها

آلفا کرونباخ مقیاس‌های سنجش پایایی پرسشنامه‌ها	ضریب آلفا
عملکرد زیست محیطی استراتژیک	۰/۹۰۵
استراتژی‌های زیست محیطی	۰/۸۵۸
حسابداری مدیریت استراتژیک	۰/۸۲۴

فرضیه‌ها

- (۱) حسابداری مدیریت استراتژیک بر عملکرد زیست محیطی استراتژیک تاثیر مثبت معناداری دارد.
- (۲) حسابداری مدیریت استراتژیک با استراتژی‌های زیست محیطی رابطه مثبت معناداری دارد.
- (۳) استراتژی‌های زیست محیطی بر عملکرد زیست محیطی استراتژیک تاثیر مثبت معناداری دارد.
- (۴) استراتژی‌های زیست محیطی با حسابداری مدیریت استراتژیک رابطه مثبت معناداری دارد.

یافته‌های پژوهش

تجزیه و تحلیل توصیفی داده‌ها و اطلاعات پژوهش

نتایج جدول شماره ۳ نشان می‌دهد که بالاترین میانگین مربوط به متغیر حسابداری مدیریت استراتژیک با میانگین ۳/۷۷۷ با انحراف معیار ۰/۶۲۸ و کمترین میانگین مربوط به متغیر عملکرد زیست محیطی استراتژیک با میانگین ۳/۵۶۱ و انحراف معیار ۰/۷۸۹ می‌باشد.

جدول ۳: مشخصه‌های آماری متغیرهای پژوهش

متغیرها	تعداد	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	میانگین	انحراف معیار
عملکرد زیست محیطی استراتژیک	۳۸۴	۱/۳۷۵	۵	۳/۵۶	۰/۷۸۹
استراتژی‌های زیست محیطی	۳۸۴	۲/۱۱۱	۵	۳/۷۱۷	۰/۶۷
حسابداری مدیریت استراتژیک	۳۸۴	۲/۱۲۵	۵	۳/۷۷۷	۰/۶۲۸

حسابداری مدیریت استراتژیک $(0/709) + (0/883) =$ عملکرد زیست محیطی استراتژیک

می توان گفت با ارتقاء یک واحد از هر متغیر مستقل به میزان ضریب نوشته شده متغیر وابسته ارتقا پیدا خواهد کرد. به عبارتی با ارتقای یک واحد از متغیر حسابداری مدیریت استراتژیک، $0/565$ واحد انحراف عملکرد زیست محیطی استراتژیک ارتقا پیدا خواهد کرد، در نتیجه تاثیر مثبت دارند.

دوربین واتسون در فاصله استاندارد $1/5$ تا $2/5$ قرار دارد، بنابراین فرضیه استقلال باقیمانده ها پذیرفته می شود. با توجه به شاخص - هایی که عنوان شد مدل از کفایت لازم برخوردار است. در جدول زیر معنی دار بودن رگرسیون بوسیله آزمون F محاسبه شده است. با توجه به جدول 6 سطح معنی داری محاسبه شده برای این آماره برابر $0/001$ بوده و نشان از معنی دار بودن رگرسیون در سطح $0/99$ درصد دارد. بنابراین مدل رگرسیونی خطی برآورد شده مورد قبول است. متغیر وارد شده در معادله رگرسیونی هسته اصلی تحلیل رگرسیون می باشد که در جدول 7 آورده شده است. معادله رگرسیونی را می توان به شرح زیر محاسبه کرد:

جدول 6: آزمون F (آنالیز واریانس) جهت بررسی معنادار بودن رگرسیون

مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجموع مربعات	آماره F	Sig.
رگرسیون	76/016	1	76/016	178/954	0/001
باقیمانده	162/265	382	0/425		
کل	238/281	383			

متغیر وابسته : عملکرد زیست محیطی استراتژیک

جدول 7: آزمون معنادار بودن ضرایب رگرسیونی

مدل	مجموع مربعات	ضریب غیر استاندارد	ضریب استاندارد شده	T	Sig.	آماره هم خطی	
						VIF	Tolerance
مقدار ثابت	0/883	0/203		4/351	0/001		
حسابداری مدیریت استراتژیک	0/709	0/053	0/565	13/377	0/001	1	1

با توجه به جدول بالا سطح معنی داری محاسبه شده برای این آماره برابر $0/001$ بوده و نشان از معنی دار بودن رگرسیون در سطح $0/99$ درصد دارد. بنابراین مدل رگرسیونی خطی برآورد شده مورد قبول است.

یافته های جدول 10 نشان می دهد که بین حسابداری مدیریت استراتژیک با استراتژی های زیست محیطی ارتباط معنی داری وجود دارد؛ چرا که سطح معناداری مشاهده شده $(sig = 0/001)$ از مقدار خطای پیش بینی شده $(0/1)$ کوچکتر می باشد. لذا با 99 درصد اطمینان می توان قضاوت نمود که فرضیه H_0 رد و فرضیه H_1 تأیید می گردد. همچنین با توجه به مثبت بودن مقدار همبستگی می توان نتیجه گرفت که بین حسابداری مدیریت استراتژیک با استراتژی های زیست محیطی ارتباط مثبت و معنی داری وجود دارد.

متغیر وارد شده در معادله رگرسیونی هسته اصلی تحلیل رگرسیون می باشد که در جدول 11 آورده شده است. معادله رگرسیونی را می توان به شرح زیر محاسبه کرد:

فرضیه دوم پژوهش: حسابداری مدیریت استراتژیک با استراتژی های زیست محیطی رابطه مثبت و معناداری دارد.
 $H_0 =$: حسابداری مدیریت استراتژیک با استراتژی های زیست محیطی رابطه مثبت و معناداری ندارد.
 $H_1 =$: حسابداری مدیریت استراتژیک با استراتژی های زیست محیطی رابطه مثبت و معناداری دارد.

همبستگی بین متغیر مستقل و متغیر وابسته برابر $0/684$ است. ضریب تعیین $0/323$ بدست آمده و این مقدار نشان می دهد که $32/3$ درصد تغییرات استراتژی های زیست محیطی به حسابداری مدیریت استراتژیک موجود مربوط می شود. چون این مقدار درجه آزادی را در نظر نمی گیرد، لذا از ضریب تعیین تعدیل شده برای این منظور استفاده می شود که آن هم در این آزمون برابر با $32/0$ درصد است. با توجه به اینکه مقدار آماره دوربین واتسون در فاصله استاندارد $1/5$ تا $2/5$ قرار دارد، بنابراین فرضیه استقلال باقیمانده ها پذیرفته می شود. با توجه به شاخص - هایی که عنوان شد مدل از کفایت لازم برخوردار است. در جدول زیر معنی دار بودن رگرسیون بوسیله آزمون F محاسبه شده است.

حسابداری مدیریت استراتژیک $(0/709) + (0/883) =$ استراتژی های زیست محیطی
 با ارتقای یک واحد از متغیر حسابداری مدیریت استراتژیک،
 واحد انحراف استراتژی های زیست محیطی ارتقا پیدا خواهد کرد، در نتیجه تاثیر مثبت دارند.

می توان گفت با ارتقاء یک واحد از هر متغیر مستقل به میزان ضریب نوشته شده متغیر وابسته ارتقا پیدا خواهد کرد. به عبارتی

جدول ۸: همبستگی بین متغیرها

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	انحراف خطا	آماره دوربین واتسون
۰/۶۸۴	۰/۳۲۳	۰/۳۲۰	۰/۶۵۲	۱/۷۸۳

جدول ۹: آزمون F (آنالیز واریانس) جهت بررسی معنادار بودن رگرسیون

مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجموع مربعات	آماره F	Sig.
رگرسیون	۷۷/۲۴۶	۱	۷۷/۲۴۶	۱۷۹/۸۹۴	۰/۰۰۰۱
باقیمانده	۱۶۵/۱۸۵	۳۸۲	۰/۴۳۲		
کل	۲۴۲/۴۳۰	۳۸۳			

متغیر وابسته : استراتژی های زیست محیطی

جدول ۱۰: نتایج همبستگی پیرسون بین حسابداری مدیریت استراتژیک با استراتژی های زیست محیطی

عامل	شاخص ها	استراتژی های زیست محیطی
حسابداری مدیریت استراتژیک	مقدار همبستگی (r)	۰/۶۸۴**
	سطح معناداری (sig)	۰/۰۰۰۱
	تعداد نمونه (n)	۳۸۴

** در سطح ۰/۹۹ معنی دار شد. * در سطح ۰/۹۵ معنی دار شد. ns - همبستگی معنی دار نشد.

جدول ۱۱: آزمون معنادار بودن ضرایب رگرسیونی

مدل	مجموع مربعات	ضریب غیر استاندارد	ضریب استاندارد شده	T	Sig.	آماره هم خطی	
						VIF	Tolerance
مقدار ثابت	۰/۸۸۳	۰/۲۰۳		۴/۳۵۱	۰/۰۰۰۱		
حسابداری مدیریت استراتژیک	۰/۷۰۹	۰/۰۵۳	۰/۶۸۴	۱۳/۳۷۷	۰/۰۰۰۱	۱	۱

استراتژیک به استراتژی های زیست محیطی موجود مربوط می - شود. چون این مقدار درجه آزادی را در نظر نمی گیرد، لذا از ضریب تعیین تعدیل شده برای این منظور استفاده می شود که آن هم در این آزمون برابر با ۳۳/۵ درصد است. با توجه به اینکه مقدار آماره دوربین واتسون در فاصله استاندارد ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، بنابراین فرضیه استقلال باقیمانده ها پذیرفته می شود. با توجه به شاخص هایی که عنوان شد مدل از کفایت لازم برخوردار است. در جدول زیر معنی دار بودن رگرسیون بوسیله آزمون F محاسبه شده است.

با توجه به جدول بالا سطح معنی داری محاسبه شده برای این آماره برابر ۰/۰۰۰۱ بوده و نشان از معنی دار بودن رگرسیون

فرضیه سوم پژوهش: استراتژی های زیست محیطی بر عملکرد زیست محیطی استراتژیک تاثیر مثبت و معناداری دارد.
H0: استراتژی های زیست محیطی بر عملکرد زیست محیطی استراتژیک تاثیر مثبت و معناداری ندارد.
H1: استراتژی های زیست محیطی بر عملکرد زیست محیطی استراتژیک تاثیر مثبت و معناداری دارد.
 همبستگی بین متغیر مستقل و متغیر وابسته برابر ۰/۵۸۰ است. ضریب تعیین ۰/۳۳۷ بدست آمده و این مقدار نشان می - دهد که ۳۳/۷ درصد تغییرات عملکرد زیست محیطی

در سطح ۰/۹۹ درصد دارد. بنابراین مدل رگرسیونی خطی برآورد شده مورد قبول است.

می‌توان گفت با ارتقاء یک واحد از هر متغیر مستقل به میزان ضریب نوشته شده متغیر وابسته ارتقا پیدا خواهد کرد. به عبارتی با ارتقای یک واحد از متغیر استراتژی‌های زیست‌محیطی، ۰/۵۸۰ واحد انحراف عملکرد زیست‌محیطی استراتژیک ارتقا پیدا خواهد کرد، در نتیجه تاثیر مثبت دارند.

متغیر وارد شده در معادله رگرسیونی هسته اصلی تحلیل رگرسیون می‌باشد که در جدول ۱۴ آورده شده است. معادله رگرسیونی را می‌توان به شرح زیر محاسبه کرد:

$$\text{استراتژی‌های زیست‌محیطی (۰/۶۸۳)} + (۱/۰۲۳) = \text{عملکرد زیست-}$$

محیطی استراتژیک

جدول ۱۲: همبستگی بین متغیرها

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	انحراف خطا	آماره دوربین واتسون
۰/۵۸۰	۰/۳۳۷	۰/۳۳۵	۰/۶۴۳	۱/۶۹۳

جدول ۱۳: آزمون F (آنالیز واریانس) جهت بررسی معنادار بودن رگرسیون

مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجموع مربعات	آماره F	Sig.
رگرسیون	۸۰/۲۶	۱	۸۰/۲۶	۱۹۴/۰۲۰	۰/۰۰۰۱
باقیمانده	۱۵۸/۰۲۱	۳۸۲	۰/۴۱۴		
کل	۲۳۸/۲۸۱	۳۸۳			

متغیر وابسته : عملکرد زیست‌محیطی استراتژیک

جدول ۱۴: آزمون معنادار بودن ضرایب رگرسیونی

مدل	مجموع مربعات	ضریب غیر استاندارد	ضریب استاندارد شده	T	Sig.	آماره هم خطی	
						VIF	Tolerance
۱	۱/۰۲۳	۰/۱۸۵		۵/۵۲۹	۰/۰۰۰		
استراتژی‌های زیست محیطی	۰/۶۸۳	۰/۰۴۹	۰/۵۸	۱۳/۹۳۸	۰/۰۰۰	۱	۱

فرضیه چهارم پژوهش: استراتژی‌های زیست محیطی با حسابداری مدیریت استراتژیک رابطه مثبت و معناداری دارد.

H₀: استراتژی‌های زیست محیطی با حسابداری مدیریت استراتژیک رابطه مثبت و معناداری ندارد.

H₁: استراتژی‌های زیست محیطی با حسابداری مدیریت استراتژیک رابطه مثبت و معناداری دارد.

همبستگی بین متغیر مستقل و متغیر وابسته برابر ۰/۵۵۱ است. ضریب تعیین ۰/۲۲۹ بدست آمده و این مقدار نشان می‌دهد که ۲۲/۹ درصد تغییرات حسابداری مدیریت استراتژیک مربوط به استراتژی‌های زیست محیطی موجود مربوط می‌شود. چون این مقدار درجه آزادی را در نظر نمی‌گیرد، لذا از ضریب تعیین تعدیل‌شده برای این منظور استفاده می‌شود که آن هم در این آزمون برابر با ۲۲/۶ درصد است. با توجه به اینکه مقدار

آماره دوربین واتسون در فاصله استاندارد ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، بنابراین فرضیه استقلال باقیمانده‌ها پذیرفته می‌شود. با توجه به شاخص‌هایی که عنوان شد مدل از کفایت لازم برخوردار است. در جدول زیر معنی‌دار بودن رگرسیون بوسیله آزمون F محاسبه شده است.

با توجه به جدول بالا سطح معنی‌داری محاسبه شده برای این آماره برابر ۰/۰۰۰۱ بوده و نشان از معنی‌دار بودن رگرسیون در سطح ۰/۹۹ درصد دارد. بنابراین مدل رگرسیونی خطی برآورد شده مورد قبول است

یافته‌های جدول ۱۷ نشان داد که بین استراتژی‌های زیست‌محیطی با حسابداری مدیریت استراتژیک ارتباط معنی‌داری وجود دارد؛ چرا که سطح معناداری مشاهده شده (sig= ۰/۰۰۰۱) از مقدار خطای پیش‌بینی شده (۰/۰۱) کوچکتر

استراتژی‌های زیست‌محیطی $(0/683) + (1/169) =$ حسابداری

مدیریت استراتژیک

می‌توان گفت با ارتقاء یک واحد از هر متغیر مستقل به میزان ضریب نوشته شده متغیر وابسته ارتقا پیدا خواهد کرد. به عبارتی با ارتقای یک واحد از متغیر استراتژی‌های زیست‌محیطی، واحد حسابداری مدیریت استراتژیک ارتقا پیدا خواهد کرد، در نتیجه تاثیر مثبت دارند.

می‌باشد. لذا با ۹۹ درصد اطمینان می‌توان قضاوت نمود که فرضیه H_0 رد و فرضیه H_1 تأیید می‌گردد. همچنین با توجه به مثبت بودن مقدار همبستگی می‌توان نتیجه گرفت که بین استراتژی‌های زیست‌محیطی با حسابداری مدیریت استراتژیک ارتباط مثبت و معنی‌داری وجود دارد. متغیر وارد شده در معادله رگرسیونی هسته اصلی تحلیل رگرسیون می‌باشد که در جدول ۱۸ آورده شده است. معادله رگرسیونی را می‌توان به شرح زیر محاسبه کرد:

جدول ۱۵: همبستگی بین متغیرها

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	انحراف خطا	آماره دوربین واتسون
۰/۵۵۱	۰/۲۲۹	۰/۲۲۶	۰/۶۵۷	۱/۵۹۹

جدول ۱۶: آزمون F (آنالیز واریانس) جهت بررسی معنادار بودن رگرسیون

مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجموع مربعات	آماره F	Sig.
رگرسیون	۷۹/۲۵	۱	۷۹/۲۵	۱۹۴/۰۲۰	۰/۰۰۰۱
باقیمانده	۱۶۱/۱۱۳	۳۸۲	۰/۴۲۱		
کل	۲۳۸/۲۸۱	۳۸۳			

متغیر وابسته: حسابداری مدیریت استراتژیک

جدول ۱۷: نتایج همبستگی پیرسون بین استراتژی‌های زیست‌محیطی با حسابداری مدیریت استراتژیک

عامل	شاخص‌ها	حسابداری مدیریت استراتژیک
استراتژی‌های زیست محیطی	مقدار همبستگی (r)	۰/۵۵۱**
	سطح معناداری (sig)	۰/۰۰۰۱
	تعداد نمونه (n)	۳۸۴

** در سطح ۰/۹۹ معنی دار شد. * در سطح ۰/۹۵ معنی دار شد. ns- همبستگی معنی دار نشد.

جدول ۱۸: آزمون معنادار بودن ضرایب رگرسیونی

مدل	مجموع مربعات	ضریب غیر استاندارد	ضریب استاندارد شده	T	Sig.	آماره هم خطی	
						VIF	Tolerance
۱	۱/۱۶۹	۰/۱۹۱		۶/۱۲۰	۰/۰۰۰		
	۰/۶۸۳	۰/۰۴۹	۰/۵۵۱	۱۳/۹۳۸	۰/۰۰۰	۱	۱

۵- بحث و نتیجه‌گیری

محدودیت و کمیابی منابع طبیعی از یک سو و وقوع مشکلات زیست‌محیطی از سوی دیگر، نگرانی شدیدی در سطوح مختلف انسانی ایجاد نموده که نتیجه آن ضرورت لحاظ نمودن معیارهای محیط زیستی در فعالیت‌های توسعه می‌باشد. دیدگاه استراتژیک، مسئولیت اجتماعی را به عنوان استراتژی تجاری

اضافی شناسایی می‌کند که هدف آن بیشینه‌سازی سود شرکت است. تحت این دیدگاه، شرکت‌ها در محیط‌های رقابتی بالا، انگیزه‌های بالایی برای سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های اجتماعی همچون فعالیت‌های زیست محیطی دارند. صنعتی شدن در سراسر جهان سبب ایجاد مسئولیت‌های زیست محیطی و اجتماعی مهمی شده است که خواه ناخواه اثرهای مالی و

غیرمالی خاص خود را بر جای گذاشته است. آگاهی روزافزون نسبت به این موارد و شناسایی حساسیت استفاده‌کنندگان نسبت به وضعیت محیط زیست، شرکت‌ها را بر آن داشته تا برای بهبود عملکرد مالی خود دست به تولید محصولات سازگار با محیط زیست بزنند و هر آنچه در این راستا انجام می‌دهند را به شکلی افشا نمایند، به نحوی که این روند به یک فعالیت بسیار مهم و تعیین کننده برای تجارت تبدیل شده است. از این رو، گزارش‌های زیست محیطی به یکی از نیازهای جوامع تبدیل شده است. این توجه و نگرش منجر به پاسخگویی و رفع نیازهای استفاده‌کنندگان و بهبود عملکرد سازمان در عرصه رقابتی می‌شود.

در نهایت نتایج نشان داد که:

- حسابداری مدیریت استراتژیک بر عملکرد زیست-محیطی استراتژیک تاثیر مثبت و معناداری دارد.
- حسابداری مدیریت استراتژیک با استراتژی‌های زیست-محیطی رابطه مثبت و معناداری دارد. نتایج این پژوهش با پژوهش‌های لاتان و همکاران (۲۰۱۸) و سولویدا و لاتان (۲۰۱۷) همخوانی داشت.
- استراتژی‌های زیست محیطی بر عملکرد زیست‌محیطی استراتژیک تاثیر مثبت و معناداری دارد. نتایج این پژوهش با پژوهش‌های سولویدا و لاتان (۲۰۱۷) و امیر و چادهری (۲۰۱۹) همخوانی داشت.
- استراتژی‌های زیست‌محیطی با حسابداری مدیریت استراتژیک رابطه مثبت و معناداری دارد. نتایج این پژوهش با پژوهش‌های کانگ و همکاران (۲۰۲۲) و سولویدا و لاتان (۲۰۱۷) همخوانی داشت.

این بدین معنی است که بین حسابداری مدیریت استراتژیک و استراتژی‌های زیست‌محیطی رابطه متقابل وجود دارد.

در مورد محدودیت های این پژوهش میتوان به این نکته اشاره نمود که به خاطر جلوگیری از وسعت دامنه پژوهش و همچنین کاهش کیفیت آن، پژوهش حاضر فقط بر حسب نظر سنجی نمونه ای انجام شده و اصول و مبنای پژوهش بر پایه نظرات کارشناسان و خبرگان بنا نهاده شده است و در آن از تحلیل و سنجش اطلاعات و داده های شرکت ها استفاده نشده است لذا به پژوهشگران آنی پیشنهاد می‌شود که این پژوهش را بر مبنای تحلیل و سنجش اطلاعات و داده های شرکت انجام داده و نتایج را با این پژوهش تطبیق و مقایسه و نتایج را به اطلاع استفاده کننده گان برسانند .

لذا توجه به نتایج پژوهش در خصوص فرضیه‌های تأیید شده سایر پیشنهاد ها به شرح ذیل ارائه می‌گردد:

« شرکت‌ها باید اقدام به افشای کامل اطلاعات زیست-محیطی در گزارش های سالانه نمایند. به سازمان بورس اوراق بهادار پیشنهاد می‌شود که با همکاری سازمان محیط‌زیست یک نظامنامه برای افشای اطلاعات زیست‌محیطی در قالب یک گزارش جداگانه تهیه نموده تا شفافیت افشای اطلاعات زیست محیطی بیشتر شود و سرمایه‌گذاران، تحلیلگران و سایرین بتوانند از این اطلاعات بهره بیشتری در تصمیم‌گیری‌هایشان ببرند. مدیران نیز با افشای کامل اطلاعات زیست‌محیطی علاوه بر بهبود عملکرد میزان پاسخگویی خود به ذی‌نفعان و ذی‌حقان کلیدی را بهبود می‌بخشند. همچنین مدیران با توجه به اهمیت اطلاعات زیست‌محیطی برای ذی-نفعان لازم است که تمامی اقدامات زیست محیطی خود را به صورت مشروح در گزارش‌های مالی و سایت خود افشا نمایند.

« شرکت‌ها در هنگام استقرار سیستم حسابداری مدیریت استراتژیک باید از روش‌های نوین برنامه‌ریزی مانند بودجه‌بندی بر مبنای فعالیت، زنجیره ارزش، هزینه‌یابی چرخه عمر محصول و... را مورد استفاده قرار دهند

« همچنین به پژوهشگران آتی پیشنهاد می‌شود که در مورد شناسایی عوامل موثر بر عملکرد زیست‌محیطی در صنایع آلاینده با روش دلفی فازی و رتبه‌بندی آنها با فرآیند تحلیل رتبه‌ای، شناسایی عوامل موثر بر استراتژی‌های زیست‌محیطی در صنایع آلاینده با روش دلفی فازی و رتبه‌بندی آنها با فرآیند تحلیل رتبه‌ای و همچنین شناسایی عوامل موثر بر حسابداری مدیریت استراتژیک در صنایع آلاینده با روش دلفی فازی و رتبه-بندی آنها با فرآیند تحلیل رتبه‌ای، پژوهش و تحقیق نمایند.

منابع فارسی

- * امیریکی لنگرودی، حبیب، کردستانی، غلامرضا، رضایی، فرزین. (۱۳۹۹). الگوی یکپارچه حسابداری مدیریت توسعه پایدار. فصلنامه حسابداری مدیریت، ۱۳(۴۴)، ۱-۲۱.
- * آگینه، مریم، قنبری، مهرداد، رحمانی، محمود. (۱۴۰۲). ارائه مدل عملکرد مالی بر اساس افشای اطلاعات زیست-محیطی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۱۲(۴۵)، ۳۸-۱۷.
- * حاجیها، زهره، سرخانی‌گنجی، حمیدرضا. (۱۳۹۹). بررسی نقش میانجیگری حسابداری مدیریت بر رابطه بین طراحی

- Education Society, Pakistan (JESPK), Lahore, Vol.13, Iss. 4, pp. 849-867.
- * Baby, S., (2013), AHP Modeling for Multicriteria Decision-Making and to Optimise Strategies for Protecting Coastal Landscape Resources, International Journal of Innovation, Management and Technology, Vol. 4, No. 2, April 2013
- * Egbunike, Francis Chinedu, Ogbodo, Okenwa C.Y., Onyali, Chidiebele Innocent, (2014), Utilizing Strategic Management Accounting Techniques (SMATs) for Sustainability Performance Measurement, Research Journal of Finance and Accounting, Vol 5, No 13, pp. 140-153.
- * Gupta, A. K., Gupta, N. (2020). Effect of corporate environmental sustainability on dimensions of firm performance – Towards sustainable development: Evidence from India. Journal of Cleaner Production. 235(2020): 119948
- * Khoulood, Farzaa, Zied, Ftib, Zaine. Hliouia, Waël. Louhichic, Abdel. Wahed. Omria, (2021), The environmental innovation effect on corporate financial performance, Journal of Environmental Management, Vol. 300, 15 December, 113695
- * Kong, Y.; Javed, F.; Sultan, J.; Hanif, M.S.; Khan, N. (2022), EMA Implementation and Corporate Environmental Firm Performance: A Comparison of Institutional Pressures and Environmental Uncertainty. Sustainability, 14, 5662. <https://doi.org/10.3390/su14095662>
- * Latan, H., Jabbour, C., Jabbour, A., Wamba, S., Shahbaz, M., (2018), Effects of environmental strategy, environmental uncertainty and top management's commitment on corporate environmental performance: The role of environmental management accounting, Journal of Cleaner Production, Vol. 180, pp. 297-306.
- * Marrone, M., Linnenluecke, M. K., Richardson, G., & Smith, T. (2020). Trends in environmental accounting research within and outside of the accounting discipline. Accounting, Auditing & Accountability Journal.
- * Meng, Jia, Zhang, ZhongXiang, (2022), Corporate environmental information disclosure and investor response: Evidence from China's capital market, Energy Economics, Vol., 108.
- * Nik Herda Nik Abdullah, Shamala Krishnan, Azliza Azrah Mohd Zakaria & Grace Morris | (2022) Strategic management accounting practices in business: A systematic review of the literature and future research directions, Cogent Business & Management, 9:1, 2093488
- * Ojra, J., Opute, P., A., Alsolmi, M., M., (2021), Strategic management accounting and performance implications: a literature review and research agenda, Future Business Journal, Vol. 7, N. 1: 64, pp. 1-17.
- * Solovida, G.T. and Latan, H. (2017), "Linking environmental strategy to environmental performance: Mediation role of environmental management accounting", Sustainability Accounting, Management and Policy Journal, Vol. 8 No. 5, pp. 595-619
- * Song, H., Zhao, C., & Zeng, J. (2017). Can environmental management improve financial performance: An empirical study of A-shares listed سامانه هزینه و عملکرد شرکت. فصلنامه حسابداری مدیریت، ۱۳(۴۴)، ۴۱-۵۳.
- * خوش نوا، بهامین، جمشیدی نوید، بابک. (۱۴۰۱). تاثیر بکارگیری روش‌های نوین حسابداری مدیریت بر عملکرد دانشگاه‌ها. فصلنامه حسابداری مدیریت، ۱۵(۵۳)، ۱۱-۱۲۲.
- * سحری، محمدرضا، حیدرپور، فرزانه. (۱۴۰۲). ویژگی‌های حاکمیت شرکتی، حسابداری مدیریت استراتژیک و حسابداری مدیریت. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۱۲(۴۵)، ۱۴۹-۱۶۳.
- * سلیمانی، غلامرضا، مجبوری یزدی، هدی. (۱۳۹۸). بررسی تاثیر استراتژی زیست‌محیطی، عدم اطمینان زیست‌محیطی و تعهد مدیریت ارشد بر عملکرد زیست‌محیطی شرکتی: نقش حسابداری مدیریت زیست‌محیطی. فصلنامه حسابداری مدیریت، ۱۲(۴۳)، ۸۷-۱۰۴.
- * شهبابی، صالح، جمشیدی نوید، بابک، قنبری، مهرداد، هاشمی، سید رضا. (۱۴۰۱). بررسی تاثیر شدت هزینه‌های زیست‌محیطی اجباری و اختیاری بر عملکرد مالی در شرکت‌های پتروشیمی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۱۱(۴۴)، ۴۵-۶۰.
- * عباسی، ابراهیم، محمدی، فرهاد، (۱۳۹۱)، بررسی گزارشگری مالی عملکرد زیست‌محیطی شرکت‌های آلاینده پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه حسابداری سلامت، ۱(۱)، ۳۳-۴۶.
- * کارزونی، اکرم، قاسمی، مصطفی، برزگر، بهرام. (۱۴۰۱). کاربرد روش‌های OPA و تجزیه و تحلیل اهمیت - عملکرد جهت اولویت‌بندی و تحلیل الگوی بومی بهبود عملکرد مالی شرکت‌های سیمانی مبتنی بر ابزارهای حسابداری مدیریت: یک رویکرد آمیخته. فصلنامه حسابداری مدیریت، ۱۵(۵۴)، ۹۲-۶۹.
- * میرباقری رودباری، سیده آمنه، کردستانی، غلامرضا. (۱۴۰۰). وضعیت حسابداری مدیریت استراتژیک در ایران: رویکرد تکنیکی - مدیریتی. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۱۰(۴۰)، ۷۱-۸۷.
- * نمازی، محمد، (۱۳۹۲)، حسابداری مدیریت استراتژیک، جلد اول، تهران: انتشارات سمت.
- * Amir, Muhammad; Chaudhry, Naveed Iqbal (2019) : Linking environmental strategy to firm performance: A sequential mediation model via environmental management accounting and top management commitment, Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences (PJCSS), ISSN 2309-8619, Johar

companies in China. *Journal of Cleaner Production*, 141, 1051-1056.

- * Yang, Y., Yang, F. & Zhao, X. (2022), The impact of the quality of environmental information disclosure on financial performance: the moderating effect of internal and external stakeholders. *Environ Sci Pollut Res.* <https://doi.org/10.1007/s11356-022-20553-y>

Accounting Knowledge & Management Auditing
Vol. 14/ No. 53/ Spring 2024

Investigating the relationship between strategic management accounting and strategic environmental performance by considering the effects of environmental strategies

Behzad Jafari

Department of Accounting, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran.

behzad12662@gmail.com

Farshid Khirolahi

Department of Accounting, Faculty of Economics and Entrepreneurship, Razi University, Kermanshah, Iran

farshid3081362@gmail.com

Mojtaba Chavoshani

Department of Accounting, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran. "Corresponding Author"

mojtabachavoshani@yahoo.com

Seyed Hamed Feizjavadian

Department of Statistics, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran.

feizjavadian@yahoo.com

Abstract

Today, the value of environmental accounting is expanding. The reason for this can be the pressure of shareholders on managers to focus more on environmental issues and evaluate environmental performance. In order to achieve a better organizational environmental management, the implementation of environmental strategies and the use of environmental management accounting are among the main competitive advantages for many companies. The purpose of this research is to investigate the relationship between strategic management accounting and strategic environmental performance, considering the effects of environmental strategies. In order to validate the final research model, a 5-choice questionnaire was distributed among 384 available accountants and environment experts through the PORSA website. The findings showed that management accounting and environmental strategy have a significant impact on environmental performance and there is a significant relationship between management accounting and environmental strategy. Considering the importance of environmental performance, company managers should include strategic management accounting techniques as well as suitable environmental strategies in their plans.

Keywords: Environmental Performance, Strategic Management Accounting, Environmental Strategies